

- 1075 -

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס . 85

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ששי,
א' בתמוז תשל"ד - 21.6.74, משעה 10.00.

(בחל-אביב, בבנק ישראל)

נ ו כ ח י ס - חברי הוועדה:

י . ק ר ג מן - היו"ר
ע . א מ ו ר א י
ש . א ר ל יך
א . א פ ר ת
מ . א ר נ ס
י . ב ד ר
י . בן - מ א י ר
י . ג ו לך
צ . ג ר ש ו נ י
ב . צ . ח ל פ ון
ש . ל ו ר נץ
א . מ ל מ ד
ע . פ י י נ ר מן
י . ש . פ ל ו מ ין
ד . ק ו רן
ח . ק ו ר פ ו
נ . ק צ ב
ז . ש ו ב ל
א . ש ו ס ט ק
מ . ש ח ל
ע . נ וף

מ ר ז מ נ י מ :

א . י ר י ב - י ש ר ה ה ס ב ר ה
ד . פ ר ח י - מ נ כ " ל מ ש ר ד ה ה ס ב ר ה
י . א י לך - מ נ ה ל מ ר כ ז ה ה ס ב ר ה
י . ל נ ד ו ר - מ נ ה ל ל ש כ ת ה ע ת ו נ ו ת ה מ מ ש ל ת י ת , מ ש ר ד ה ה ס ב ר ה
ח . צ י ד ון - א ח ר א י ל א מ ר כ ל ו ת ו כ ס פ י מ , מ ש ר ד ה ה ס ב ר ה
י . ה ר א ל - א גף ה ת ק צ י ב י מ , מ ש ר ד ה א ו צ ר

מ ז כ י ר ה ו ו ע ד ה :

א . ק ר ש נ ר

ה י ו עץ ה כ ל כ ל י ל ו ו ע ד ה :

א . נ . פ ל ו ג

ר ש מ ה :

ש ו ל מ י ת פ ר ג

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

אני מקבל בברכה את שר ההסברה מר יריב. פעם קבלתי אותו בברכה כשר התחבורה. ב-1.4.74 החליטה הממשלה להקים את משרד ההסברה, והיא כללה בו את הלשכה הראשית של העתונות הממשלתית, שהיתה במשרד ראש הממשלה; את מחלקת הפרסום הממשלתית, שהיתה במשרד האוצר; את שירותי ההסברה - מרכז ההסברה, שירות הסרטים הישראלי - שהיו במשרד החינוך והתרבות.

התקציב המוצע עכשיו הוא 24 מיליון ל"י. הלשכה הראשית - 2,694,900 ל"י; אגף למעקב ותכנים - 10,445 מיליון ל"י; לשכת העתונות הממשלתית - 2,760 מיליון ל"י; שירותי הסברה - 8,1 מיליון ל"י; מחלקת הפרסום הממשלתית 100 ל"י. בסך הכל - 24 מיליון ל"י.

אבקש את שר ההסברה לתת לנו פרטים

על התקציב.

שר ההסברה א. יריב:

יושב ראש הוועדה, חברי כנסת נכבדים!

התקציב המונח לפניכם הוא, למעשה, בנוי בעיקרו מקיבוץ תקציבים של גופים קיימים, ושהתקציבים שלהם כמעט ולא גדלו לעומת שנה שעברה, אם לקחת בחשבון את ענין ההתייקרות.

האגף למעקב ותכנים הנו חלק מתקציב משרד החוץ. כאן ברצוני להסביר ולומר שבענין משרד החוץ היה הסכם, אבל שר החוץ הנוכחי ביקש לבדוק עוד פעם את הענין. אני מניח שעד סוף שבוע הבא יסוכם הענין על דעת כל הגורמים, וההסכם יישאר בתוקפו, ואכן זה בא מתוך הנחה שההסכם יהיה בתוקפו.

שירותי ההסברה - זה למעשה מרכז ההסברה, שירות הסרטים הישראלי, שהיה במשרד החינוך. במשך שנים רבות כל גופי ההסברה היו מבחינה תקציבית במשרד החינוך.

לשכת העתונות הממשלתית מוכרת לכם.

התקציב שלכם גדל לא במידה רבה.

מה שנוסף הוא, מחלקת הפרסום הממשלתית, שזה משק סגור. אני פניתי בענין זה לאוצר, ואני חושב שזה יישאר במשרד האוצר, כי מבחינת משרד ההסברה זה טוב שיהיה במשרד האוצר ולא במשרד ההסברה.

מה שלא היה בתקציב זה 1 מיליון ל"י שכללנו ב-2,694 מיליון ל"י. 1 מיליון ל"י זה רזרבה, משום שאנחנו רק נכנסנו למשרד זה. המשרד התחיל רק לפעול. כדי לאפשר לו לעבוד בפעולות יזומות אז צריך להכניס תכנית כדי שהאוצר יאשר, כך שהסכום של 1,694 מיליון ל"י הוא להקמת מנגנון מינימלי, וזה כולל 27 עובדים, ולמשכורת. והיתר זה יעוץ נוספות ודברים טכניים, טלפונים שכפול ועוד.

27 עובדים אלה, רובם יהיו חדשים.

בינתיים יש עשרה עובדים.

ע. אמורי:

קשה לדון בתקציב של משרד שנמצא בתקופת הקמה. בתקציב הנוכחי מודגש ששתי הזרועות הקיימות שהועתקו למשרד ההסברה זה שירותי ההסברה ולשכת העתונות הממשלתית.

כאשר אני קורא את דברי ההסבר, אז אני מבין שבאים כאן להקים משרד החדש, ואינני בא לחלוק על כך. אבל יש כאן משפט אחד שעליו ברצוני לעמוד, והוא כדלקמן: "בבדיקת מצב ההסברה בארץ ובחו"ל אותרו מספר נקודות תורפה ועל מנת לטפל בהן הוכנה

ע. אמוראי:

אם מדובר בהסברה בארץ, אז יש מרכז שירותי ההסברה ולשכת העתונות הממשלתית, ואני יודע שהיא עושה את ההסברה עם דיסקרציה עתונאית, עם דעת קהל --- (שר ההסברה א. יריב: עד עכשיו זה משרד החוץ)

האגף למעקב ותכנים שיועבר ממשרד החוץ אליכם - אינני יודע מה סוכם עד כה, מה התשתית. אבל לי היה נראה שצריך לבנות משרד אורגני וכו'. מכל מקום, אני לא מביין מה המשמעות, אינני יודע אם היתה בדיקה ומה תוצאותיה. כך שנדמה לי שמשרד ההסברה מקבל על עצמו קיום מטה להסברה, ולא זרוע.

הלשכה הראשית - לדעתי, אם משרד ההסברה יקבל על עצמו לבצע את פעולת ההסברה עבור ישראלים ועבור זרים שמתארחים פה, הרי שלדעתי צריך אגף מטה. יש לכם שתי זרועות שבנויות לטיפול בתוך ישראל. הכוונה ללשכת העתונות הממשלתית ומרכז ההסברה. לא בהכרח שהן צריכות להיות מוגבלות בכך, אלא כל מה שיפול באחריותכם - עתונאים ולא עתונאים - זה צריך להיות נעשה ע"י שתי זרועות לפעילות בארץ. במידה שמדובר בחו"ל, אם זה בתכנון המטה, אז נראה לי שהמיבנה התקציבי הוא מיבנה משובש. הנה, הלשכה הראשית יש לה תקציב של 2.7 מיליון ל"י בקירוב; שירותי ההסברה - 8.1 מיליון ל"י. שני אלה אינם מגיעים לתקציבי של האגף למעקב ותכנים.

צריך לעשות העברה מסעיף לסעיף כדי שתשחמשו בשתי הזרועות האלה, ושתקיימו מטה שיהיה בלשכה הראשית, עם הנחיות. ואילו להפעלה בארץ, תעבירו ללשכת העתונות הממשלתית במרכז ההסברה. כך יהיה גידול תקציבי, ואז זה יהיה סביר. כך תוכלו לנצל את ההוצאות. על כל פנים, בניין המיבנה של התקציב כפי שהוגש כאן הנו מוזר מאד.

י. בן-מאיר: ראשית, אני רוצה לברך את שר ההסברה שזו לו הפעם הראשונה שהוא מופיע בוועדת הכספים. אני מאחל לו הצלחה.

כמה הערות לגבי המשרד: אנחנו יודעים שהקמת משרד ההסברה הוא דבר שנושא עמו ויכוח. קראנו את דבריו של שר החוץ הקודם. אבל אני בין אלה שחושב שיש מקום למשרד הסברה אצלנו, בתנאי שיהיה מורכב בדברים מסויימים, ולא לשלול ממנו דברים חיוניים, משום שעד היום היה לנו בשטח ההסברה כשלון גדול.

הייתי אומר, שכל התפקידים הפנים-ישראלים, אשר הועברו למשרד ההסברה - עבורם לא היה צריך לקום משרד חדש. כלומר, אם לזה היה עיקר העניין - לשכת העתונות הממשלתית ומרכז ההסברה - הרי שבזה אפשר לסמוך על ראש הממשלה, שכך אלה היו במשרד ראש הממשלה. מרכז ההסברה זה גוף אורגני שפועל, ולא כל כך חשוב מי האחריות המיניסטריאלית שלו.

לכן אני אומר, שלגבי זה, זה לא כל כך חשוב. אבל לדעתי, יש מקום למשרד הסברה לדבר אחד ויחיד - הכוונה לכל מי ששוקר להסברה בחו"ל. יכול להיות שזה הסיכוי והתקווה והסיבה שאומרים שמשרד החוץ עסוק בהרבה דברים, ואם נייחד לזה משרד הסברה, יתכן ואז תהיה פפיצח דרך.

אני מכיר פה כמה כתבי חוץ שיושבים כאן הרבה זמן. לאחר מלחמת יום הכיפורים דברתי עם כתבים, והם אומרים שהמחדלים ביחס לטיפול בכתבים זרים הם למטה מכל גבול. אחד מהם אמר: "אני לא עויין לישראל, אבל אילו מישהו ממשרד החוץ היה קורא לי, והיה מעיר לי, והיה אומר לי לא לכתוב כך וכך כפי שכתבתי... יש להעיר לנו".

אילו משרד החוץ היה קורא את החומר שכתבים כותבים, היה טוב. אילו היה קורא לכתבים, והיה מעיר להם, היה טוב. על כל פנים, זוהי דוגמה אחת.

י. בן-מאיר:

אם משרד החוץ, או הממשלה, היו מוכנים ללכת באופן עקבי, ולהעביר את כל הנושא של ההסברה, וכל מה שקשור עם משרד החוץ בקשר להסברה - היה טוב. אם הממשלה החליטה על הסברה בחו"ל, על הסברה בעתונות זרה - הרי שזה חייב להיות במשרד ההסברה.

אני מקבל פניות ממשרד החוץ, ואני חושב שכל חברי הכנסת מקבלים חומר בכתב שמשרד החוץ מקבל. מכל מקום, אם כל זה לא יועבר "אן-בלוק" למשרד ההסברה, לא יהיה טוב. חייבים להעביר את כל הנושא של מבקרים מחו"ל, והטיפול בהם - את כל אלה יש להעביר למשרד ההסברה.

ברצוני לשמוע על שירות השידור. האם יקדישו לנושא זה תשומת לב, ובכלל בכל הקשור בטלביזיה? לדעתי, בטלביזיה יש עיוותים וחוסר איזון וכו'.

י. בדר:

אתחיל בדבר פורמלי ומשפטי: אמנם זה לא דבר חדש, שעד כמה שמעמד הממשלה הוא יותר חלש, היא יותר מזלזלת בחיים במדינת ישראל. היא דורשת מאזרחים לקיים כל צו, אפילו צו ביטול יהודה ושומרון.

אדוני היושב ראש, קודם כל תרשום בפניך שהנושא הזה שהובא בפנינו הוא נושא חדש. בשעת קריאה ראשונה לא הוגש שום תקציב של משרד ההסברה, ובודאי אם חובת הכנסת לדון בקריאה ראשונה על משרדים שהיו להם תקציבים בעבר, הרי על אחת כמה וכמה על חידוש כזה. הדבר ברור לי, ואני מודיע שזה נושא חדש, ואני מתנגד לכל הצבעות בנושא זה עד שוועדת הכנסת תחליט בזה. אדוני, בודאי שלא אני צריך להביא את העניין לוועדת הכנסת אלא, כאשר הועלה העניין, הוועדה היתה צריכה להעביר אותו קודם כל לוועדת הכנסת.

לכן אני מבקש לדחות את הדיון.

אולם, אני מבין שיש דחיפות בנושא שלפנינו, כי המצב הוא כזה שהכל אצלנו בא מאוחר. לכן אומר כמה דברים על עצם העניין: קודם כל, אני רוצה להבדיל יפה בין מר יריב ובין משרד ההסברה, ומה שאגיד לא צריך להיות כפגיעה במר יריב.

אין ספק שישנם שלבים שמר יריב יכול למלא בהם תפקיד כל עוד הממשלה לא תיפול מאשר במשרד זה שהוא פרובלימטי. אני נגד הקמת משרד זה ונגד תקציב זה. באותם אנציקלופדיות בהן מנסים לתת הגדרה לגבי משטר פשיסטי, תמיד נמצא בתור סימן, שקיים "מיניסטר-אינפורמשיין". זהו סימן ראשון של משטר פשיסטי. עובדה היא, אדוני היושב ראש, אם מפלגת העבודה רוצה לעשות הסברה ואין לה כסף, ואותם מקורות שנחנו אמצעים גדולים מאד, היום הם אינם מוכנים לממן את המשטר הקיים והסברתו. ברם, אם יש עוד מימון מפלגות, בבקשה, עבירו משרד זה לרחוב הירקון, והכל יהיה בסדר. אבל המדינה שתעשה על כספי כל האזרחים תעמולה למפלגה אחת, אז אדוני --- (י. גולן: בטלביזיה הראו את בגין) ---

אני מברך את ח"כ גולן על נאמנותו.

מבחינה זו, ידידי המנוח חנן רובין, כאשר ההסתדרות היתה נותנת לתעמולת מפא"י היה קורא לזה גניבת כספי ציבור. אני חושב, שכאשר עומדים לממן תעמולה מפלגתית מכספי ציבור, הרי זה בערך אותו דבר. מבחינה זו, לא תמיד משרד ההסברה בכל ענייני פנים הארץ ממלא אותם צנורות אשר בשליטת הממשלה, אלא הם עוסקים בתעמולה מפלגתית חד-צדדית. אפילו שקרה משהו בשבועות האחרונות, "מבט החדשות" נהפך ל"מבט חדשות" חיובי.

אמרו לאחרונה שלממשלה זו אין מנדט מבוחרים. לא היה צודק אלא בדבר אחד, שהסברת חוץ זה חלק אורגני של משרד החוץ. מה שאני חושב על הסברה של משרד החוץ לגבי תוכן וכיוון - זה דבר אחר. אולם, רק מבחינה פיסית, ארגונית, הסברת חוץ זה של משרד חוץ טוב. אני מבדיל בין הסברה קונקרטיית לבין עקרון זה. 120 נציגי המדינה בחו"ל אינם מייצגים אותה אך ורק בפני משרד חוץ מקומי, וגמטיבות קוקטייל

י. בדר:

של סגל דיפלומטי במקום. תפקיד עקרי של משרד חוץ הוא לייצג מדינה והעם כלפי חוץ. באותו דיון שהיה לפני שנים, על רקע זה שאני לא יכולתי להסכים באופן עקרוני, ידו של משרד החוץ הייתה על העליונה. עכשיו, משרד ההסברה, הייתי רוצה לראות מה המצב, כיון שאני מבין כי מר יריב יכול להסתדר עם מר אלון יותר טוב ממישהו אחר, כמו הוא עם מר אבן. את זה אני מבין.

בעמוד 14 אני קורא כי "המשא ומתן על חלוקת התקציבים והתקנים בין משרד ההסברה ומשרד החוץ עדיין לא הושלם";

(ב) אם הוא יושלם, אז תהיה פנייה לוועדת הכספים לעשות תיקונים וסדורים בתקציב. אינני יודע באיזו דרך. ודאי בדרך של תקציבים מיוחדים וכו'. כאמור, אם המשא ומתן יושלם. אך מה יהיה אם לא יושלם? לפי נסיון הוועדה, זה לא כל כך בטוח. היה מר גילי, ואחר כך מר אבן כשלא היה שר חוץ. זו בעיה שנמשכה שנים. כל עוד זה לא יושלם, הרי שזה דבר פרובלמטי.

תקציב שלא היה בקריאה ראשונה, זה באופן מיוחד ראוי לקריאה ראשונה, שכן זה משרד חדש, ושנית, משום שנשאר דבר פתוח - כפי שכחוב בעמוד 14: "היזון חוזר והפעלת פעולות ההסברה בארץ ובחו"ל". פירוש הדבר, לא רק היזון, אלא גם "הפעלת פעולות הסברה בארץ ובחו"ל". אני שומע שזה עדיין לא מוכן.

להביא לכנסת תקציב זה במישרין לוועדת הכספים מבלי שהיה בדיון פומבי בכנסת, מבלי שהדבר יהיה ידוע לעם ולעתונות - זה זלזול בדימוקרטיה, זלזול בזכויות אופוזיציה. מה זה? להביא לקריאה שניה?

אדוני היושב ראש, יש לנו בעיה - מה עושים אם בוועדת הכספים אין רוב? אומרים לנו - כפי שהמציא היועץ המשפטי - שהיועץ המשפטי אומר שמכיון שזה תקציב שהובא מהכנסת, אז בדעות שקולות צריך להביא אותו שוב לכנסת בנימוק של קריאה ראשונה. וכאן היא לא קבלה אותו בקריאה ראשונה. זה כמו ממזר שבכה בין 24 ילדים.

במצב זה אני מפסיק. אם ועדת הכנסת תחליט ברוב קולות שזה לא נושא חדש, אז אדוני, ודאי מסכים שלפי התקנון אפשר להמשיך על העניין הלאה.

ד. קורן: אני רוצה לברך את שר ההסברה, ולאחל לו הצלחה.

אינני יודע אם צריך משרד או לא צריך משרד, אבל אני חושב שצריך להיות משרד הסברה, כי יש הרבה דברים שצריך להסביר אותם. ברור שהדברים חייבים להיעשות, ואני מאחל לשר הצלחה בתפקידו זה שהוא חיוני ובעל ערך.

חשבת, כצעד ראשון בוועדת הכספים, שאנחנו נשמע את ההסברה לגבי מה צריך משרד ההסברה לעשות. במה עוסק משרד ההסברה? האם הוא יעסוק רק בבעיות מדיניות? האם המצרים מקבלים כור אטומי או לא? הציבור מתחבב כמסומם, הוא לא יודע מה קורה עם האינפלציה. למה זה מביא? מה צריך לעשות? הוא רוצה לדעת מה לעשות - עניין של חסכון, הידוק חגורה ועוד. לכל הנושא הזה רוצה הציבור הדרכה. אני חושב שמשרד ההסברה צריך לטפל בנושא זה. או במעשים הטובים שהמדינה עושה, ומה שצריכה לעשות - אכלוס הגליל שעומד על הפרק; אכלוס הנגב; התיישבות בכל מקום שהממשלה החליטה. צריך להראות לנוער. צריך להעלות על נס את הדברים. זה המיסב שיש במדינה, ואותו צריך להראות, לספר עליו. האם כל הדברים הללו כלולים בתכנית, או מחוץ לתכנית?

ד. קורן:

יש שאלה נוספת: מה קורה בהסברה בקרב הנוער? הנוער שלנו מנוחק, והוא נחוץ למאכולת לכל שברירים שהוא קולט. מה יש במדינה? מה צריך לעשות? מה התפקידים האפשריים? אכן הוא חי במהומה גדולה, וחטר לו רבות. אם יקום משרד ההסברה, מה יעשה אז משרד החינוך והתרבות?

קיימת מלחמה ברוח הנכאה שיש בציבור, וזה עניין שמשרד ההסברה יכול וצריך לטפל בו. הוא יכול להשפיע, לעזור ולהדריך אותם.

מה מידת ההדרכה בטלביזיה וברדיו על כיווני העבודה? יש רשות ממלכתית של הרדיו והטלביזיה, והם עצמאיים, אך הם נתונים לטרף בידי העובדים שלהם. באיזו מידה יש זכות בכלי זה? הרי כלי זה הוא כלי של המדינה, לכך צריך להביא את הדברים באיזון הנכון ובראייה הנכונה. מישהו צריך לבדוק דברים, להעיר הערות, ואולי גם לייצץ.

באיזו מידה יכנס משרד ההסברה את חברי הכנסת, את אנשי האוניברסיטאות ועוד, לפעולות הסברה? אני מקבל פעם בשנה ממרכז ההסברה הזמנה להרצות, וזה ליום השואה. יש לזה ביטוי, הזדהות לאומית של העם עם מה שקרה. מתקיימים דיונים ברדיו, יש דיונים בטלביזיה, ניתנות הרצאות מטעם מרכז ההסברה. מי עושה את זה וכיצד זה נעשה? האם זה נעשה לפי ראות עיניו של העורך, או לפי מי שנושא חן בעיניו? לדעתי, צריך לקבוע קריטריונים בעניין זה.

יש גם שאלה של הסברה לערבים, וזו שאלה ממדרגה ראשונה. האמת היא, שאני אינני מאזין לתכניות בערבית, אבל אני יודע שיש כמה אנשים טובים שם. ההסברה לערבים היא בעלת ערך עצום, כי יש מבוכה עוד יותר גדולה מאשר בציבור היהודי. צריך לעשות משהו. למשל, בעיית הדרוזים אחרי מה שקרה בקריית-שמונה. נוכחתי לדעת שפעולת ההסברה שנעשת ע"י משרד ההסברה כמעט לא היתה קיימת, או לא היתה אפקטיבית. מכל מקום, זהו נושא שצריך לטפל בו.

אני מפנה אליכם את בעיות הפנים של המדינה, ואני מקווה לקבל תשובה עליהן.

ח. קורפו:

אני מצטרף למברכים. את השר לכניסתו לתפקידו החדש. על אף העלתו של ח"כ בדר, שהיא צודקת, אני חושב שהשר יכול לעצב את האופי של המשרד עכשיו. הוא צריך להכנס לקונפליקט לא קטן עם השרים, שכך יכול להיות איזה שר אשר יצא בהצהרה מסויימת, ואז מה יועיל משרד ההסברה? האם משרד זה יכוון את השרים, או ישתיק אותם? אחרת, במה אנחנו עוסקים? - בדברים שוליים, בפרסומים שאנשים לא קוראים אותם. האם למען זה צריך משרד מיוחד? אולם, אם יהיה זה משרד שיהיה גורם בלעדי של הממשלה, אז יהיה טוב.

ברצוני לשאול: אם קם משרד ההסברה,

אז מדוע לא נכנסו גם הדוברים של המשרדים שאליהם השתייכו המחלקות למשרד ההסברה? כיצד ישתלבו הדוברים? הנה, למשל, הסעיף של צילומים - 80 אלף ל"י - הרי כל משרד עושה את זה.

על כל פנים, כל המשרדים מפעילים דוברים.

לכן אני שואל, כיצד זה יפעל במשרד ההסברה?

זאת ועוד: לגבי משרד החוץ - אני חושב

שזה התפקיד הראשוני של מערכת ההסברה, כי בלעדי זה אין כמעט חשיבות למשרד ההסברה. יש לנו הסברה של הערבים. אני חושב שאם יש במשרד ראש הממשלה ממונה לענייני ערבים, אז צריך להוציאו משם ולהעבירו למשרד ההסברה. שם יש סכום של 230 אלף ל"י שצריך להעבירו למשרד ההסברה, ואז נדע שהפונקציה הזו שבמשרד ראש הממשלה של 14 עובדים של היועץ, יוצא לעתון הערבי, ושזה יהיה תפקידכם, כך שלא יהיו כפילויות.

א. מלמד:

אני מצטרף לברכות.

ההסברה, לדעתי, לא חייבת להצליח, כי יש בזה מיגבלות. ניסו ללכת במיזוג שתי השיטות. אנחנו צריכים לדעת מראש שיש מיגבלות. כאשר הייתה מדיניות ממשלתית כפי שהיתה, אז אתה לא יכול להסביר, שהיא לא טובה - איך תסביר את זה? מכל מקום, ישנם דברים שאינם ניתנים להסבר. לא הצליחו גם במה שניתן להסבר.

אני בטוח שהשר החדש יצליח. הוא יהיה דובר מוסמך מטעם הממשלה. לא יהיו דוברים אחרים על פניו. התפקיד העקרי שלו צריך להיות אספקת מידע נכון, משום שלפעמים הוא מסולף.

לגבי הטלביזיה: בודאי שצריך לשאול ליתר איזון. שיהיו משדרי הסברה, שתוכלו להסביר דברים עם מידע. אני מדבר על חושבי ישראל, על חושבי פנים ועל בחוץ, סטודנטים ועוד. הם אינם יודעים מה יותר טוב. למרות המיגבלות שיש במסגרת המידע, אין ספק שתצליח.

לגבי טענתו של ח"כ בדר אני מציע, שהדבר יתוקן על מנת שלא יהיו יותר טענות.

מ. שחל:

אני רוצה לברך את השר ואת משרדו, ובלי המלה "אבל" אחרי זה. אני רוצה לקוות שזה מאפשר לחלוקת בין הקואליציה והאופוזיציה. זה אחד הדברים שדרשנו במשך שנים רבות. זה עידוד שיעמוד בפני בעיות בפניהן תעמוד המדינה, העם הזה, בזמן הקרוב. נדמה לי שהאופוזיציה תהיה עקבית.

לנגד עיני מופיעה כתבה של העוונאי הידוע לוי יצחק הירושלמי, שאמר ב-19.6.74, בסיום דבריו, כי אין הסברה.

למעשה, ח"כ בדר הכיר במשרד ההסברה, אבל כאן, בישיבה, הוא מסתייג. ואני אוסיף עוד נימוק אחד: מה קרה היום? הרי זה אותו משרד שהתנגדתם לכלול אותו בחוק התקציב. והיום פתאום, דינו של הכלל הזה שהיה נקוט אצלכם, אינו רצוי לכם? ועוד הגשמתם הסתייגויות. ח"כ בדר נמנע לאחר שהגיש הסתייגויות על משרד ההסברה.

לגופו של ענין ברצוני להתייחס, וחבל שח"כ בדר איננו עכשיו, שכן ממנו אפשר ללמוד הרבה. הוא לא צריך להקלע לדוגמאות פרוצדורליות פשוטות. נדמה לי שמשרד ההסברה עובר חבלי לידתו ככל משרד חדש. נדמה לי שכל המיבנה התקציבי והארגוני טעון שינוי. ומה שהוגש אלינו כרגע, זה כורח מציאות של הזמן. אנחנו חייבים לתת קרדיט לאנשים שעוסקים בזה.

אינני רוצה להכנס לבעיה של משרד החוץ. עם הפנים אל הפנים, זו צריכה להיות נקודה חיונית מאד: א) נקודת החולשה שנתגלתה לגבי מה שקרה בצפח ומה שקרה בירושלים עם הטרקטור (הריסה מיבנה ללא רשיון ע"י הטרקטור במצח) - מחייבים לדעתי לתת מנורה אדומה כסכנה קיימת. הקושי הוא שהאיזון הפנימי מוצא את עצמו. לדעתי, הבעיה חמורה. אם אתה קורא בקורח ללא רסן לציבור שיכול לקבל חלק ולזרוק חלק, הרי שהמלה "מחדל" נתפסה לטוב ולרע. מי שראה את התמונה בצפת, לא הסבל והכאב, אלא הגידול מבחינת החוסן שלנו כעם. במיוחד לאוכלוסייה שאיננה משכילה.

אני גר בחיפה. אני יודע שמרכז ההסברה מקיים אחת לחודש מופע, להסברת אירוע ע"י טובי האזרחים בעיר, הכוונה לתושבי העיר חיפה. מזה והלאה, האם זה בכלל מגיע לכלל התושבים? האם זה מגיע למפוני ואדי סאליב? אני חושב שצריך לנסות להגיע אליו. איך לעשות את זה?

ח. קורפו:

וולפסון בנה ללא רשיון ולא הרסו לו, ואילו אתמול ראינו כיצד הרסו

מיבנה שנבנה ללא רשיון.

מ. שחל:

מה שקשור עם ארצות ערביות, אז לי נדמה שצריך הערכת שירות השידור לארצות ערביות. השוני בין טלביזיה ישראלית לטלביזיה אחרת, איננו קיים. אני אומר, כי חיוני הוא שהטלביזיה תגיע גם לארצות ערביות, משום שקורה ההיפך. מה שקרה הוא, שהיה יחס אמוץ מלא כלפי כל הידיעות שניתנו בכלי התקשורת, שכן הידיעות היו אמינות. זה חייב להמשיך להיות כך, ותהיה ההשקעה כאשר תהיה.

אינני יודע כמה ישראלים עוקבים אחרי הסוציאליזם הערבי, מה משמעותו. אני חושב שזה נחוץ. גם לעם הזה נחוץ שידע מה קורה בארצות השכנות.

בתקציב 'שנם סעיפים שזו העתקה למה שהיה. סעיף כמו "סטודנטים והשכלה גבוהה" - 220 אלף ל"י. הכוונה לסטודנטים בחו"ל. לדעתי, סכום זה איננו עומד לצרכים שלנו; ועוד: מתנדבים - 79 אלף ל"י לשנה זו. יש לעשות מחקרים וסקרים ודעת קהל - אינני חושב שזה עומד באיזה יחס. יכול להיות שנמצא סכום אחר שאיננו כאן. אני רוצה לקוות שבמשך השנה השוטפת יבוא אלינו משרד ההסברה עם הצעות לחיקונים, ואני רוצה כי ועדת הכספים תראה בעיני יפה במקרה שזה יבוא להגביר את פעולות ההסברה, כאשר הדגש יהיה בחוליות החלשות של הציבור הישראלי, לא פחות מאשר הציבור בחו"ל.

ז. שובל:

כל הבקורת שאומר כאן, היא לא כלפי המשרד כפי שהוא כיום, כי זה מצרך חדש, כך שאנחנו לא יכולים לתקן אותו על דברים שלא נעשו, ולמעשה הוא איננו אשם. דברי הבקורת יהיו בשנה הבאה.

לפני שבועיים נאמר לנו כי היתה צריכה להיערך פגישה בין שר החוץ החדש לבין שר ההסברה, על מנת לקבוע את תחומי הפעולה. אני מבין שהמשרד נמצא בתהליך המיבנה שלו.

בקשר למשדר לברית המועצות: אני יודע שבשנתיים האחרונות הרוסים מנעו מאתנו להגיע עם השידורים שלנו לברית המועצות. האם רכשנו משדר יותר חזק? מה המחשבות בעניין זה?

כמה אנשים יצאו מטעם רשות השידור והרדיו להתחרות הגביע העולמי? (שר ההסברה א. יריב: אינני יודע)

האם קיים תיאום כלשהו בין המשרד לבין דובר צה"ל? האם קיים תיאום בין המשרד לבין משה גלבוע - הממונה על ההסברה הציונית?

באיזו צורה מזמין המשרד סקרים? האם הוא עושה מיכרז? או האם זה נעשה באמצעות גוטמן, שאז זה יותר זול? למעשה, הוא מקבל הוצאות, ובסופו של דבר זה עולה יותר ביוקר.

לא קבלתי חשובה מראש הממשלה בעניין ההסכם הגרעיני - האם זה נעשה על דעתך, אדוני השר, או בתיאום אתך?

שר ההסברה א. יריב: ראש הממשלה הודיע על כך בוועדת החוץ והבקוץ. על כל פנים, זה היה אחרי

התייעצות.

ז. שובל:

אינני יודע מה התפישה שלך, אדוני
השר. אבל ישנן שתי אפשרויות: שהמשרד
יעסוק בדוברות, או שיעסוק בהסברה תשתיתית. הנה, למשל, העתון "טיימס"
מפרסם מאמר על 3 מיליון פליטים ערביים, על המצב וכו'. כאשר פותחים את
העתונות העולמית, אז קוראים כדברים מובנים מאליהם על הישות הפלשתינאית,
על זכויות פלשתינאיות וכו', אבל העולם כולו מתעלם מזכויות ישראל.
היום זה העיקר. אנחנו בעולם מופיעים בכל מקום כמנשלים, כאימפריאליסטים.
אפילו בעתונות האוהדת. מה המחשבה שלכם לגבי ענין זה?

י. גולן:

אני זוכר את הדיונים בכנסת שהיו
לנו במשך שנים רבות, והתביעה החוזרת
ונשנית הייתה - הבה לנו הסברה. היתה לנו תביעה כזו. והיא באה, בעיקר,
מצד האופוזיציה, שהיא קיימת מאז ראשית קום המדינה.

הדרך של משרד זה איננה סוגה בשושנים.
על אף הליקויים והבקורת שהיו, בכל זאת היה איזה מסלול. ועכשיו, האם
לשנות את זה? אני מתאר לי שיהיה קשה מאד. אנחנו צריכים להיות סבלנים
עד שהמשרד הזה יסלול לו את הדרך בסבך הרכיבים הקיימות במשרדים אחרים.

אני חושב, שאתה, אדוני השר, נכנס
לפעולה מבלי שנחנו או ציידו אותך בסמכויות ברורות ובחלוקת חפיקים
ברורה בין המשרדים השונים ובין משרדך זה. לכן הייתי רוצה לבקשך
להביא בפנינו את החלוקה המדוייקת בין משרד ההסברה ובין משרד החוץ;
מה הם יעשו בדיוק ומה אתם תעשו. מכל מקום, אני חושב שענין זה הוא
מאד מסובך, משום שזו הייתה נקודת המחלוקת. ראו שיש בזה כפילות. בכדי
שלא תהיה כפילות, צריך שתהיה חלוקה. צריך לקבוע חלוקה בין משרד
ההסברה לבין המשרדים השונים. כל אחד עושה סיורים עם עתונאים ומסביר
וכו'. האם מצב זה ימשך? הם יסבירו, וגם אתה תסביר. מה יהיה הקו
המנחה? אם אין קו מנחה מרכזי, אז יהיו סתירות. צריך להיות קו
הסברה אחד עם מחשבה בסיסית יסודית. איך תהיה ההסברה בצה"ל? ובתוך
צה"ל? מי יסביר - אנשי צה"ל?

בענין הטלביזיה: אני חושב שטלביזיה
זה המכשיר היעיל והחשוב ביותר בהסברה. אני חושב שהבקורת שישנה, מראה
על שיפור בטלביזיה. לדעתי, שיפורים נוספים מחייבים השקעות גדולות.
לכן ברצוני לשאול: באיזו דרך תלך על מנת לשפר את הטלביזיה? כיצד
תגייס השקעות אלה? למימון הדבר הזה אני רואה את הנהגת הפרסומים
בטלביזיה.

מ. ארנס:

אני מבין שח"כ גולן הוא ותיק, והוא
יודע מה שהוא אומר. אף אם זה נכון ---
(א. שוסטק: גם האופוזיציה דרושה הסברה) שבמשך 25 שנה הייתה תביעה
להקים משרד הסברה - אני לא אומר שאפשר להחליט אחרת, אבל אני לא רואה
עצמי אשם. מכל מקום, בכל מקרה הדבר דורש מחשבה יסודית מאד. וקודם
כל, מבחינת המקובל בעולם. משרד הסברה איננו דבר מהמובן מאליו בעולם
הדימוקרטי. בארצות הברית אין דבר כזה --- (קריאה: יש C.O.I.)

בארצות הברית לא קיים דבר כזה,
ובכיוונה לא קיים דבר כזה. ההנחה בעולם המערבי היא, שפעולות ההסברה
הן תוצאה טבעית של אמצעי קומוניקציה טבעית. שירותי ההסברה מטעם
הממשלה, מדינות רבות לא כל כך סומכות על זה. יתכן שהמצב שלנו מיוחד
במינו. כתוצאה ממלחמה ומצב שבו אנחנו שרויים.

כל מפעל ומוסד, לפני שמקים אגף
ומחלקה חדשה, הוא מגייס מספר אנשים כדי לעשות ניחות פעולות וקשרי
גומלין ביניהם. אצלנו אנחנו יודעים שמשרדי ממשלה לא הוקמו בצורה
כזו. אני הופתעתי לשמוע שגב' אלוני רוצה לקחת לעצמה את החפיק של
השר האוזנר ליעול.

פה הוחלט להקים משרד חדש, אז צריך לחשוב היטב אם ניתן הדבר, כיצד זה ייעשה וכו'. אינני בטוח שהדבר נעשה.

הופעתו הראשונה של משרד זה בטלביזיה הייתה בנושא השבויים. לא ברור לי, האם זו אחת הפונקציות של המשרד לתת תגובה ראשונה לכל מאורע שקורה? יכול להיות שזה נכון. אני מתאר לעצמי שהשר איננו מתגאה ברמת הביצועים. כמעט מיותר לומר לשר יריב שבין הלקחים שהפקנו מהמלחמה, הייתה האמינות של דוברי הממשלה לא טובה, והיא פגעה קשות. לעומת זה, במלחמת ששת הימים הייתה אצלנו אמינות, אז נמסרו הודעות בצורה מדוייקת. מאז הכל התהפך. המצרים התחילו לדבר נכון, ואנחנו לא.

בנושא הגרעיני, אין להעלות את האמינות של הודעות הממשלה --- (שר ההסברה א. יריב: על זה כבר הצבענו). מה שנאמר, נאמר, ואי אפשר לקחת את זה בחזרה).

במידה שכבוד השר חושב שהתגובה הפעם לא הייתה על הגובה, אז כדאי לעשות מאמצים מתרימים, כך שבפעם הבאה יהיה יותר נכון.

על כל פנים, מה שדרוש כבר הוזכר ע"י ח"כ גולן - יש למקד מי עושה את מה. לא ברור בדיוק מה החלוקה בין משמר הגבול וצה"ל. זה דבר שמביא למחדלים. חיוני שהכל ייעשה בצורה ברורה. הגיעו להסכם עם משרד החוץ, וכאשר בקשתי לראותו אז אומרים לי שזה אחר. כשהוא יסוכם, יובא לידיעת הוועדה.

ניסיתי להבין מתוך החומר שהובא לפנינו, מה הולכים לעשות, אז חוץ מהלשכה הראשית שמהווה חידוש, ושיש לה תקציב של 2,694,900 ל"י - ישנו הסעיף של אגף למעקב ותכנים עם תקציב של 10.5 מיליון ל"י, ושזה הועבר ממשרד החוץ --- (שר ההסברה א. יריב: את הפונקציות עוד אסביר).

הסתכלתי בתוך הדו"ח, חיפשתי הסבר, כי השם עצמו "אגף למעקב וחכנים" איננו ברור. לא הבינתי על מה מדובר. אחרי שקראתי את כל הכתוב בעמוד 14 - לא הבינתי ולא כלום. יתכן שאתם מבינים מה הולכים לעשות בתקציב זה של 10.5 מיליון ל"י.

אני מציע ליושב ראש ולחברי הוועדה שאנחנו לא נתייחס יותר לתקציב משרד ההסברה עד שלא נקבל את כל מה שהזכרתי פה - חלוקת הפונקציות, העברות וכו'. אחרת זה לא ניתן.

י.ש. פלומין:
אני רוצה להצטרף למברכים את השר. נאחל לו, כתושב רמת השרון, הצלחה. ואני, באופן מיוחד, שהנני גם כן תושב רמת השרון, מברך אותו. חשוב לציין כאן כי יש לנו שיא ארצי, משום שהשרים יריב, יעקבי, בר-לב, ואני כחבר כנסת - הננו תושבי מקום זה.

לגבי הדברים שנאמרו ע"י ח"כ שחל ובדר, וקודם כל לדברי ח"כ שחל: יש לנו הסתייגויות לתקציב שהגשנו אותן, קודם כל לגבי עצם המשרד, ושנית - לעצם התקציב. למעשה, אנחנו דנים בשלושה-רבעים של התקציב, כי רבע תקציב כבר אושר כתקציב ביניים לשלושה חדשים - אפריל-מאי-יוני, והממשלה הסכימה להוציא כמעט 9 מיליון ל"י. זו בעיה חמורה מאד. הממשלה הייתה רשאית להוציא רבע מכל סכום שהופיע בתקציב כפי שאושר בקריאה שניה ושלישית ע"י הכנסת. והנה, מציעים לנו כאן סעיפים תקציביים חדשים, חוץ מהעברות שצריך היה להסדירן ע"י ועדת משנה של ועדת הכספים.

לגבי הלשכה הראשית - זה תקציב חדש לחלוטין. הכנסת לא אישרה אותו, והממשלה לא הייתה מורשית להוציא אפילו אגורה אחת בלי אישור הכנסת. לא באו ברזרבה ולא בהעברה מסעיף לסעיף.

י.ש. פלומיץ:

סעיף 1010 נעשה מחוץ לחוק. אני מבקש להבהיר לנו כיצד זה קרה. לדעתי, זה מאד חמור.

לעניני ההסברה: משרד ההסברה אחראי גם לענין רשות השידור. (שר ההסברה א. יריב: השר ממונה על ביצוע חוק רשות השידור. יש בזה הבדל גדול).

עוררתי בשעתו בעיה עם המינהל לגבל אגרות טלביזיה ורדיו. מסתבר שקיימת בעיה שבחקנות שאושרו משתלבת האגרה לרדיו ולטלביזיה. שאלתי, מה דינם של אלה שאין להם רדיו, ושיש להם רק טלביזיה? ומה עם אלה שמחזיקים שתי טלביזיות? אמרו לי כי אני צודק. כשפונים אליהם, אז מחזירים להם.

אני שואל: איפה ההסברה? מדוע אתם לא מסבירים לאזרח את הזכויות שלו? כל יום יש שיקופיות האומרות כי עד חאריך זה וזה אם לא ישלמו את האגרה וכו'. אם יש לאזרח זכות, אז הסבירו לו. להסביר לא רק את החובות, אלא גם את הזכויות של האזרח. (השר א. יריב: אין לי חשובה).

אני מדבר על הצד ההסברתי. אני אעלה את הבעיה גם בהקשר של רשות השידור.

ועתה לגבי הנושא של התקציב: בעמוד 4 מופיע פריט 111.05 - "קניית מוצרים ושרותים אחרים" 1,130 מליון ל"י; ויש עוד פריט 112.41 - "סיוע בפעולות של אחרים בארץ" 320 אלף ל"י. אני מבקש הסבר על שני פריטים אלה.

בעמוד 6 ישנו הסעיף 782 - "החזקה ודלק לכלי רכב לקטנועים" 2 מול 3 - אינני יודע מה זה. כלומר, אינני יודע אם 2 זה קטנועים ואם 3 זה כלי רכב. בסך הכל 5, והתקציב שעומד לרשות סעיף זה הוא 105.5 אלף ל"י. לדעתי, זה מעל לכל פרופורציה. אם נגיד שזה שני קטנועים, אז זה 5000 ל"י, אז נותר כך ש-33 אלף ל"י מוקצב להחזקת כלי רכב אחד, אין ספק שזה מוגזם.

בעמוד 8 ישנו הסעיף 192 - פעולות לארגונים - 60 אלף ל"י. מה זה?

משרד ההסברה עומד לרכוש שטחים נוספים. רציתי לברר היכן זה יתבטא בתקציב? ומהי ההוצאה המשוערת?

ע. פיינרמן: אני יודע שמוקדם לשאול ומוקדם להקשות וגם לבקר.

אני מצטרף לאיחולים להצלחת המשרד.

אני רוצה להפנות את תשומת לבו של השר ועובדי משרדו לכמה נקודות שמטרידות אותי כנקודות למחשבה. כל הנקודות האלה חיינה בתחום של רשות השידור, למרות שהיא רשות סטטוטורית, אבל האחראי זה משרד ההסברה. הכתובת היא משרד ההסברה לצורך זה.

אני מצטרף לשאלתו של ח"כ פלומיץ בענין הדיור. היו פרסומים בעתונות, ואני מביין שזה מאחורי "שקם" בירושלים, שהמחיר שם הוא 5500 ל"י למטר. ברצוני לשאול: האם נושא זה נבדק מבחינת העלות שהיא יקרה מאד?

אני רוצה לשאול בתחום המינהלי -

האדמיניסטרטיבי, בעקבות כמה עובדות שמטרידות: מידת השליטה יש למשרד ההסברה על תקציב שאושר לרשות השידור. לדוגמה, מספר העובדים ברשות. בחקן מופיעות 174 משרות נוספות וכו'. מה מידת הפיקוח של הוועד המנהל על ביצוע התקציב והחקן כפי שאושרו בממשלה ובוועדת הכספים של הכנסת?

ע. פיינרמן:

מה שאושר ונקבע בתקן, ניכר היה גידול רב ברמת החיים של עובדי רשות השידור. כמה פעמים דנו בזה בוועדה, ואני מעלה את זה באזני שר ההסברה, כי זה אחד הדברים שיעסיקו אותנו. (היו"ר י. קרגמן: תקציב רשות השידור יובא אלינו בשבוע הבא).

יפה מאד. אני התחלתי להעלות שאלות ולתת להן ספציפיקציה. אם יהיה דיון בשבוע הבא, אז אעלה אותן בשבוע הבא. לדעתי, שוררת שם הפקרות מוחלטת בעניין זה, לכן אני מבקש לתת דעתכם לצד המינהלי של רשות השידור עוד לפני כל הדברים האחרים שהועלו פה לצד המבצעי.

ע. נוף: בנוסף לברכות לשר, אני רוצה לברך גם את המנהל שלו. אנחנו גדלנו באותה שכונה,

ולמדנו גם באותה כיחה.

אני מבין את הצד האקטואלי של המשרד. אבל הייתי מבקש שהשר ירחיב את הדיבור על משרדו. היש למשרד תכנית אב חינוכית? מערכת החינוך שלנו יצרה כך שבוגרי בתי הספר חסר להם מאד ערכים יסודיים של ציונות "למה אנחנו יושבים פה". זה מצב קשה מאד. לגבי בוגרי בתי הספר זה עובר לתחומו של משרד ההסברה. אני מבקש שהשר יסביר זאת.

למעשה, שום דבר לא השתנה. האם שר ההסברה יבוא במקום דוברים אחרים? האם השר בא במקום מישהו אחר, או ששר החינוך ימשיך לדבר על בטחון וכו'; למעשה, כולם מדברים על הכל.

קיים מושג של עורכי עתונים, ויש להם איזו שהיא אחריות. מה הן השיחות שבין המשרד לבין עורכי החדשות בטלביזיה, בגלל האפקט של הטלביזיה ובגלל הקשר המיוחד שלה עם המשרד נדמה לי שהפעולה צריכה להיות יותר אינטנסיבית.

היתה כתבה לא מזמן ב"מבט" בעניין רצונם של צעירי הדרוזים לחזור לסוריה. וזה היה לא נכון. לפני כשבועיים הראו כתבה שגם אם היתה נכונה, לא היו צריכים להראותה. זה היה בקשר לחבלה. לדעתי, אפשר לתת הנחיות, וליצור כך שכתבות מסוג זה לא יופיעו בטלביזיה.

לגבי גלי צה"ל - יש רשימה של אנשים שהם אינם משודרים ולא מרואינים. אני אומר זאת מנסיוני. (ד. קורן: כנראה שאני בחור רשימה זו). מאידך, יש מצב לא מהסוג הפוליטי. יש ויכוח נוקב מאד בין הערביסטים, ואין שומעים את מעוז. מעט מאד שומעים את הרכבי. אבל דה הינון זה פרשן לכל האורך והרוחב. האם המידע שלו כל כך טוב? מופיעים 3 פרופסורים כאשר מקיימים תכניות, אבל יש רצון מצד הציבור להכיר את נבחריו. חברי כנסת נבחרים, שאלה יופיעו.

נדמה לי שטוב יהיה אם תקויים פגישה של עורכי

חדשות עם חברי הכנסת.

אני מצטרף לשאלה של ח"כ גולן בדבר שידורי פרסומת. אינני יודע אם 60 אלף ל"י מחולקים לשני עובדים המקבלים משכורת 51 אלף ל"י. זו פרופוזציה מוזרה מאד.

נ. קצב: אני מצטרפת לברכות. אמנם נכון הוא שהיתה

היום בקורת סביב השולחן בנושא שכל כך הרבה מדברים עליו. הבקורת היתה יותר חזקה כי כולנו מצפים לדבר חדש. הבקורת אולי לא היתה כל כך צודקת, שכן לכל שני אנשים יש דעות שונות. אכן הציפיה קשה ביותר.

למעשה, אני שבחתי את השר יריב על שקיבל את המשרד הזה, משום שזו משימה קשה, הנושא קשה ביותר, וישנם קשיים קובייקטיביים רבים. בכל זאת, נדמה לי שהמצב מחייב אותנו לדעת כמה

נ. קצב:

דברים, אבל השר היה מאד מאד קצר בדבריו. היינו רוצים להבין כמה דברים על מיבנה המשרד, על הצעדים, על היעדים, על המגמות, על ההשפעות שלא קל להשפיע, על השיטות החדשות כלפי הטלביזיה, הרדיו והעתונות. מה הם האמצעים? למה אנחנו הולכים כדי שהציבור ירצה לשמוע?

השר אמר שהוא ממונה על ביצוע החוק. יש לי הרגשה שבכל זאת יכול, במיוחד במשרד חדש, לפחות לכוון, להנחות --- (השר) א. יריב: אני יכול, אבל הם לא רוצים).

לא יתכן שמבחינה מדינית, חברתית וכלכלית שלא תהיה הכוונה והשפעה. אתה תהיה במצב כזה, שעליך יהיה מופעל הלחץ הזה.

ועוד ברצוני לומר, שבכל הופעה שאני מופיעה, מדובר על הסברה. אני שומעת שאומרים שבטלביזיה, וגם ברדיו, כמעט לא רואים את אנשי העדות. הם שואלים: היכן אנשי העדות בתוך ההסברה? מדוע לא משתפים אותם בכל התכניות? מדוע לא משתפים אותם? יש מהם סוציולוגים, כלכלנים, אנשי מדע ועוד, שיכולים להשתתף בסימפוזיונים. היכן הם?

אני קרובה לשטח של הטלביזיה הערבית, ואני יכולה בקורח רוח לציין שיש שם תכניות בלתי רגילות, גם מבחינת התנאים, המגמות ועוד, כך שהלוואי שהטלביזיה העברית תלמד מהם.

אחרי כל מלחמה אנחנו עוברים משברים עם הערבים שלנו בקשר להסברה בקרבם. הייתי רוצה לדעת אם זה הסעיף היחידי שבו כלולים חרגומים.

אסיים דברי ב"חזק ואמץ" לשר ולמשרדו.

היו"ר י. קרגמן:

בענין הטלביזיה: קודם כל, התקיים מאבק גדול בכנסת, זה היה לפני שלוש שנים, לגבי השאלה - האם טלביזיה צריכה להיות רשומה ממלכתית נפרדת, או מחלקה מסויימת בממשלה? למעשה, חלק נכבד של חברי כנסת, ביחוד מהציונים הכלליים, לחמו ולא נתנו מנוח כדי שתהיה רשות נפרדת. אם כן, יש לרשות זו מועצה, הנהלה, ושם יושבים נציגי ציבור, אנשי רוח, אנשי מדע, נציגי מפלגות ועוד. מכאן שבאה הממשלה, או מנציג הממשלה באה תביעה לעשות סדר, אבל הדבר איננו כה פשוט. זו התערבות בהתאם לחקנון, וזה בלתי אפשרי. נכון הוא ששר החינוך היה אחראי, ועכשיו שר ההסברה יהיה אחראי כלפי הפרלמנט. מוטב לשאול אותו, והוא משיב מה שהוא מקבל מהדו"ח. הוא, כשר, איננו רשאי להתערב בכל התכניות וההופעות, משום שהחוק הגביל אותו. מי שאיננו מרוצה מהחוק, שישנה אותו.

א. שוסטק: להתערב הוא כן יכול.

היו"ר י. קרגמן:

ברגע שהוקמה מועצה, הוא איננו יכול. תקרא את חוק רשות השידור. למעשה, אני הייתי נגד מה שסוכם בזמנו. עכשיו ישנם רבים שהם נגד, כמוני. זהו החוק. מכל מקום, נמאס למנגנון לשמוע טענות. גם לי יש כמה תלונות וטענות כלפי הטלביזיה, ואני אשמיען כשיבואו אלינו. הם זקוקים לאישור התקציב שלהם בוועדת הכספים. אז נוכל לומר להם מה שיש לנו לומר, ולתבוע מהממשלה, או מהשר - אני לא פוטר את השר להיות בעל השפעה שם; פה צריכה להיות הכרעה, ולא רק השפעה, בכל הדברים הללו. הערה: הכנסת אישרה הקמת משרד ההסברה כאשר הציגו את הממשלה, עוד בזמנה של גולדה מאיר שהיתה ראש הממשלה. למעשה,

היו"ר י. קרגמן:

היא הביאה את הרכב הממשלה, ושר ההסברה היה אז שמעון פרס. הכנסת אישרה את אותו הרכב ממשלה, והיא גם הביעה לו אמוץ. עכשיו יש משרד הסברה, והשר שלו הוא מר יריב. טבעי הוא שלמשרד ההסברה הועברו כל אותם התקציבים שהיו במשרד ראש הממשלה, במשרד האוצר ובמשרד החוץ. כאשר דנו בתקציבים של משרד החינוך ומשרד האוצר ומשרד החוץ, נאמרו דברים ברורים, שיחידות אלה הועברו --- (י. בדר: לך זה ברור).

תיקח את הפרוטוקולים. עובדה היא שח"כ שובל אמר כי מטעם משרד החוץ נאמר לו במפורש שהיה הסכם --- (י. בדר: מה שנאמר, זה לא הצעה) (ח. קורפנו: את מי זה מחייב?)

מה שנשאר למשרד ההסברה זה, תקציב הלשכה של המשרד שאושר בכנסת כמשרד, ואפשר היה לא להביא לוועדת הכספים. מכל מקום, המשרד היה משרד, ושום פיקוח על תקציבו לא היה. לדעתי, מוטב שזה יובא לכאן, פלוס הלשכה הראשית עם תקציב של 2,6 מיליון ל"י. אני חושב שזה דבר טוב מאשר לא היה בא בכלל. המשרד קם, ויש לו עכשיו פיקוח פרלמנטרי. אפשר לומר, שזה ראשית העניין, לכן איננו יכולים לבוא בחביעות. על כל פנים, טוב שתקציב זה בא בפני ועדת הכספים.

י. בדר: מי מציע את זה?

קודם כל, אני מוזה נגד זה שבגלל שנתתי הסתייגויותי בכתב, זה מחייב אותי במשהו. הרי עשיתי זאת על מנת להקל. אני רוצה לעבור על כל התקציב, ולאחר מכן אציע כמה דברים. מה שנאמר היום ע"י היו"ר קרגמן, זה למעשה פוטר אותי מכל חובה אחרת. לכן אני מבקש ממך קרשנר להחזיר לי את הפתקים שלי שאינם חתומים.

היו"ר י. קרגמן: בבקשה.

א. אפרח:

בניגוד למשרדים אחרים, אנחנו עומדים בפני משרד שזקוק יותר לאשראי שלנו מאשר להצית בפנינו חכניות מגובשות מלפני שנים. לדעתי, אנחנו חייבים לחת לו אשראי זה.

אני רוצה להציע הצעה ארגונית-מינהלית: אני חושב שמשרד זה חייב לכסות את כל משרדי הממשלה. צריך למנות 4-5 עובדים, כדי שהם יכסו את משרדי הממשלה, בהתאם לנושאים, כמו שכתוב באגף התקציבים שבמשרד האוצר. אני מציע שיהיו ארבעה במנגנון זה - אחד לשירותי חברה ורווחה - הדובר צריך להיות קשור עם משרד ההסברה; אחד לשירות חוץ ובטחון; אחד לכלכלה ומשק; אחד למינהל ועניינים מוניציפליים. צריך שהאנשים יתחמו בנושאים.

אני חושב, שאם שר ההסברה ילך לפי זה, אז הוא יוכל למשוך בחוטים, ואז יהיה קרוב לנושא הנדון.

אני מבקש לא להגיש לנו דברים בכתב חרטומים. לדוגמה: אגף למעקב ותכנים. האם נוכל להבין ביטויים אלה? אינכם צריכים לזרוק סתם כך מלים.

הנני איש קיבוץ, ואני יודע שבקבוצים שבהם יש מחנדבים לא מגיעה ההסברה. וזה מכל הסוגים. הסברה ממשלתית, ולא רק ציונית - על הנעשה בארץ, על הקונפליקטים שלנו בארץ ועוד. כל זה אינו מגיע אליהם. הם קולטים את זה לא טוב.

א. אפרח:

פעולות הסברה בקרב הערבים לא עומדות בשום פרופורציה למה שעושים הערבים נגדנו. 450 אלף ל"י הוא ללא פרופורציה לתקציב כולו.

שר ההסברה א. יריב:
קודם כל ברצוני לומר, שאני רק שבועיים וחצי שר הסברה. התקציב חובר לפני שהגעתי למשרד, וזה היה לפני כמה ימים.

אתם צריכים לקחת בחשבון שאני לא יכול להציג שום תכניות מרחיקות לכת בעניין זה. ואני רואה את הדברים כך: קודם כל, משרד ההסברה צריך לעקוב אחרי הפעילות השוטפת אחרי מה שקורה במדינה מבחינת פעילות האירועים במדינה או מחוץ למדינה, ולהתייחס אליהם. (ב) משרד ההסברה צריך לעשות עבודה שיטתית בארץ ובחו"ל על נושאים שהם בעלי חשיבות רבה. כגון: נוכח הסכסוך הישראלי-ערבי; נושא הפלשתינאי; נושא הקשר של עם ישראל לא"י. נושאים יש הרבה, וצריך להתייחס אל כל נושא ונושא. משרד ההסברה יהיה קומפקטי וקטן ככל האפשר, ולנצל ככל האפשר מומחים מבחוץ, עם מומחים אוניברסיטאים, אישיים; גם יעוץ בהכנת החומר ועוד.

בנוסף לקיים, יהיה המשרד קטן, ויהיה בו מטה שיהיו בו שני דברים: האחד, מעקב אחרי הקורה; השני, מעקב אחרי "פיט-בק" (fit-back). וזאת, כדי לחקן את פעולות ההסברה. יהיה גוף לא גדול שיכוון את הייצוא של חומר ההסברה, וזה צריך להיעשות ע"י גורמים שונים. (י. בדר: אני רואה שאתה רוצה ליפול לפח)

המעקב ותכנים, למעשה, זה מטה לא גדול בגלל התכנים.

דרך הפעולה: אנחנו עובדים על מספר נושאים מסויימים, לפי קדימות. אבל את הנושאים נצטרך "להשליך" על מספר ציבורים. כלומר, הציבור בארץ, היהודים בחו"ל, הישראלים בחו"ל, הסטודנטים הישראלים בחו"ל. אי אפשר להתפשט על הכל. אבל בנושאים שבהם נעסוק נשתדל להגיע אליהם בצורות שונות.

למה שנוגע לפעילות שוטפת - אני לא צריך מאמץ. בקביעת הנושאים שאליהם אנחנו צריכים להגיע, לא מתחילים מאל"ף. מצד אחד, משרד החוץ עסק בזה; מצד שני, להסתכל על רשימת הנושאים, אם נראית ל"י או לא, אם להוסיף עליה וכו'. מכל מקום, זו הקונספציה הכללית.

עכשיו יש בעיות: למעשה, לא באתי ומצאתי ספר ובו מוגדר הכל. הבעיה לא גמורה. אני חייב לגמור עם משרד החוץ, שכן זה התבסס על עקרון שההסברה בחו"ל היא על משרד החוץ, אבל ההכוונה צריכה להיות ע"י משרד ההסברה. זה כמו בצבא - יש אלוף פיקוד, ואז יש קצין תותחנים פיקודי. יש גם מי שאחראי על התותחנות בפיקוד, יש אלוף. זהו העקרון. סביב זה צריך להחזיר שיטת עבודה מדוייקת, כדי שלא יפלו דברים באמצע. אנחנו מינינו ועדה משותפת כדי לדון על הדברים האלה, ואת זה נעשה ביום א'. אני אשב עם שר החוץ. ואם זה לא יסתדר, אז אשב עם ראש הממשלה. במשרד החוץ יש אגף מיוחד להסברה, עם 20 מיליון ל"י. אם אגף זה יועבר, אז יעבור גם הסכום של 8 מיליון ל"י. בתקציב זה נבנה את המטה המצומצם, פה נצטרך לעשות תיאומים וכו'.

אם הבעיה היחידה שתהיה לי היא עם השם, אז אשנה את השם. על כל פנים, זו התפישה שלי בשבועיים וחצי שאני במקום. אפשר לעשות אחרת: נניח שאין עוד משרד, וצריך להקימו בעוד 4 חדשים, ובינתיים לשבת ולהכין. לפעשה, היה כבר שר הסברה, והוא היה במשך שלושה חדשים. אתה כבר כתובת, ואתה חייב לרוץ, אם מסודר או לא מסודר.

שר ההסברה א. יריב:

בענין דוברי משרדים: הם צריכים הלאה לטפל בעניני משרדיהם. משרד ההסברה לא יוכל לכסות כל המשרדים. אגב, הוא חייב לקיים שיטת מעקב מוגדרת, ואז יהיו רפרנטים עם משרדים קבועים. אני מתחיל במטה קטן, ואם הצרכים יוכיחו שצריך גידול, זהו נובע מצרכים אמיתיים, אז יהיה מקום לגידול. מכל מקום, אני רוצה להתחיל במטה קטן וקונפיקטי. יש לשכת עתונות, ומרכז ההסברה יעשה את זה במערכת משולבת ומתואמת. יהיה לה קשר אורגני וכו'. נעשה את זה בשנה הקרובה, ואז כמובן, מה שאמר ח"כ אמוראי, שכל הדברים האלה עשוי לבוא בהם שינוי, אולי נצטרך להוריד מה-8 מיליון, או להוסיף על סכום זה.

לגבי רדיו וטלביזיה: אני למדתי היטב את החוק. לכן אני לא סתם מתוך קפדנות מרגיזה אמרתי שאני, שר ההסברה, אינני אחראי על הפעולות הנעשות שם, אלא השר הממונה על ביצוע חוק השידור, כי בחוק זה יש לשר הממונה שני תפקידים בלבד, והם: (א) התייעצות עם שר האוצר לטפל בתנאי שחר; (ב) אם יש ערעור על החלטת המליאה של רשות השידור - הערעור בא לשר ההסברה. זאת אומרת, שאני לא יכול לפי החוק להנחות אותם. אני יכול להשתדל, לדבר, להפעיל את הפרסטיז'ה. זה כן. כמה זה יועיל - אינני יודע.

אני חושב כי יתכן מאד שאגיע למסקנה

שעם חוק כזה אי אפשר לעבוד.

לגבי דוברי משרדים, זה כולל דובר צה"ל. בזמן קצר ראיתי שאפשר לתאם את הדברים היטב. בתוך צה"ל בודאי נצטרך לעמוד במגע עם קצינים חינוך ראשי וכו'. אם קובעים נושא הסברה בצה"ל, הרי שזה יהיה גם לציבור הרחב.

בין יתר היעדים, יש ציבורי יעד - יהודים

וישראלים בחו"ל.

פה דובר על אוכלוסיה חלשה - ח"כ שחל חייזק את זה. במשך הזמן הקצר ראיתי חוגים לאזרחות שמקיפים עשרות אלפי אנשים מסוג האוכלוסיה שעליה דיבר ח"כ שחל. יש 35 אלף איש בואדי סאליב ובואדי נסנס.

אוחו דבר יש בהסתדרות הציונית עם הסוכנות. יש להם חקציבים גדולים להסברה. זה גם כן אני חושב, שמשרד ההסברה צריך לנצל גופים קיימים ולהפעיל ולכוון אותם ולשתף אותם בנושא ההסברה. גם "רוטרי" אונסקו - כל אלה צריכים לעסוק בנושא.

על שידורים לברית-המועצות: אני לא בקיא בנושא זה. אני צריך לברר אותו. הטכנאים אינם רוצים לעבוד בלילות. הם מבקשים תוספות.

לגבי הסקרים - יהודה אילן ידבר על כך.

בענין דיור: אני במצב שיכול להיות כי נצטרך להגיד התפטרות בעוד שבועיים, משום שאין לנו חדרים. אני פניתי לאוצר כדי לעזור לי במספר חדרים מוגבל. בירושלים אי אפשר להשיג דירה. הממשלה לא בנתה כמעט בירושלים.

מה שניתן להשיג עכשיו זה דירה, פה ושם. זה דיור של אנשים. כאשר רוצים לקנות את הבית הזה, הוא באמת יקר. קשה להקתדר. אם ימצא בית אחד, הרי שאז אוכל להשתמש בו. האמת היא שמטר מרובע עולה 4500 ל"י ולא 5500 ל"י.

זאת ועוד: אין לי ספק אלא אם כן, הוועדה בראשותו של השר האוזנר תגיע לזה שיש לבטל את המשרד. אין ספק שאני זקוק למספר חדשים כדי להגיע להגדרות ברורות, ולשיתוף פעולה, ולנוהלי עבודה טובים, כדי שענין זה ייכנס לפסים מסודרים. בינתיים, אתחיל לעבוד.

יהודה אילן:

לח"כ קורן: ההסברה לא באה במקום
מדיניות. ההסברה יכולה לתת הסברה

נוספת ולהגביר אותה.

בנושא האינפלציה אנחנו הכיננו תכנית,
ואנחנו מחכים לאוצר. זה אחד הנושאים החשובים ביותר שאנחנו צריכים
לעשות.

איכלוס הגליל: אני מציע לך להפגש עם
חזן. אנחנו הננו כמעט היחידים שפעלנו לפני האסון שקרה שם. בנאומי
של ראש הממשלה יש פיסקה לגבי איכלוס הגליל. אזור 9 הוא אזור פרובלימטי.
צריך לייחד את הגליל.

הסוכנות החליטה להביא 10 אלפים יהודים
לאזור זה, ובשלב זה אנחנו נבצע פעולה. כתוצאה ממה שקרה במעלות, כיום
צפת ריקה, והרי זה בעונת התיירות, דבר שלא קרה לפני כן. את מרבית
הספורים שלנו לאחרונה אנחנו עורכים שם. (השר א. יריב: הם רוצים
שיבואו אליהם יהודים. אני חושב שיש להם תשתית טובה).

בציבור היה קיים פעם מה שנקרא "לוחמי
מצדה", ואז היה מוראל גבוה. כיום מצב רוח זה משתנה. לטפל במצבי רוח
זה דבר קשה מאד. אנחנו נעסוק בנושא ההסברה, נקיים פעולות, ואם יבואו
יהודים לגליל אז מצב הרוח יהיה יותר גדול.

פעולות ההסברה: רק לפני 4 חדשים
נהגנו לקיים במות הסברה. זה היה בלילות שבת, ליום העצמאות, אך הציבור
לא בא. השנה, וגם בשנה שעברה, היו שני מקרים שפנינו אל שני חברי כנסת;
היו מקרים שפנינו אל חברי כנסת - 29 חברי כנסת הורידי על נכוניות לבוא,
אך באותו יום באו רק 11 מהם. למרכז ההסברה אין אולמות. אכן קיימת
בעיה רצינית מאד, באיזו מידה חבר בנסת זה או אחר יכול למשוך קהל - בנקודה
זו אנחנו נכונינו. זה לא כולל את הפעולות של הסטודנטים שבה הפעולה כולה
מאורגנת על ידינו.

בענין ההסברה לערבים, חברת הכנסת קצב,
ההגדלה הניכרת בתקציב היא בתחום זה, והיא איננה מספיקה. זה בא לאחר
הכנסת התקציב, וזה קשור בנושא ההתפרעויות והפיגועים ע"י המחבלים. אין
ספק שזו פעולה קשה מאד, כי יש חלקי ציבור בארץ שקשה להגיע אליהם.

זו פעולה אטית ועדינה וקשה מאד
בתחום ההסברתי. מחקימת שם פעולה שוטפת, למשל: בנושא הפרדת כוחות;
בנושא שהיה לנו נצחון במלחמת יום הכיפורים; בישובי הגליל הערבי - הם
חשבו שהטורים הגיעו, מה היה קורה אז? הם מדברים בצורה כזו. במשך
26 שנה הם השלימו עם קיומה של מדינת ישראל. יש הלכי רוח שונים, וצריך
להקשיב להם. הם מדברים בחופשיות, ואנחנו מסבירים להם את האמת.

העקרון שבהסברה הוא, לומר את האמת.
וזה דבר חשוב מאד. האמת היא שהיה נצחון, וחלק של הציבור לא תפס את
הענין.

אצל הנשיא יש יועץ לעניני ערבים, והוא
לא עומד לרשות תקציב לפעולות.

סחנין חוברה לרשת החשמל. התקציב הוא
לא להסברה, אלא לאירועים שיש להם חשיבות מבחינת הישוב הערבי.
אנחנו מנהלים הסברה לשכבות נחשלות.
יש פעולה ענקית, שקטה, לא נותנים לה פרסום.

לח"כ שובל, בענין הסקרים: הסכום הזה
מיועד לסקר שנערך. הסקרים השוטפים נעשים מהסעים שבו יש תקציב של
300 אלף ליי לפעולות חברה ואינפורמציה. אנחנו מתכוונים להרחיב את
זה לחלקי מחקר אחרים. הבעיה החשובה ביותר היא בעיית האמינות. לא
כל חברה שעוסקת במחקרים מוכנה לקבל את זה.

רווחה דעה שחלק גדול מהתושבים יוצא
או יורד מהארץ. עשינו סקר, והוא הראה שאין נטיה לעזוב את הארץ.

בענין פעולות לארגונים: התקציב הוא קטן, בסך הכל 60 אלף ל"י. אלה פעולות לאירופה, בני-ברית, ארגוני נשים - זה חלק קטן מהפעולה. אנחנו, בענין זה, לחוצים מאד מבחינה תקציבית.

לח"כ קורפו ואפרת בענין מתנדבים: אנחנו קוראים מתנדבים לסטודנטים זרים שבאים לעבוד. הפעולה שלנו נעשית באמצעות רכזים שישנם במשקים. כאשר רכז הוא בטלן, אז הפעולה איננה טובה.

אנחנו נותנים מיכסה לכל קבוצה, כוללת הרצאה, סיור, פרסומים בכתב והקרנות סרטים. אם המשק אינו מזמין אותו למסיבה, אז כל מה שאני עושה איננו טוב.

לפעולה זו יש 79 אלף ל"י. אבל מסעיפים של משרד החוץ קבלנו עד היום 60 אלף ל"י. כלומר, התקציב לזה הוא יותר גדול.

בענין מעצבי דעת קהל: בעקבות מחקר שעשינו מתברר שלא טובה הסברה להמונים. בכל ישוב יש אנשים שמשפיעים בישובים מעין אלה אנחנו עשינו חתך של נציגים, של קבוצות שונות מקצועיות חברתיות ועוד. אחת לחודש אנחנו מקבלים אינפורמציה סגורה מתוך הנחה שבאזורם יש רופאים, אחיות, בעלי מקצועות, ועדי ונציגי עובדים, סטודנטים ופרופסורים. עשינו מחקר, ואז מתברר כי אנחנו עובדים על קבוצה זו שמונה בסך הכל 6000 איש בכל הארץ. אלו הן קבוצות של מעצבי דעת קהל. זו הפעולה היחידה שאנחנו עושים. לרוב זה לאנשים שהם בעלי השכלה מינימלית ביותר. הם לומדים את בעיות המדינה, עם סיורים ובחינות. כאשר הם מקבלים תעודה, הרי זו היחידה שיש להם בחיים.

ד. פרחי:
קביעת מוצרים - זה סעיף שנלקח מתקציב משרד החוץ, והוא מבוסס על אותה תפישה שעליה דיבר השר - להפעלת חוגים אחרים. מכינים את החומר של הסברה שוטפת והבסיסית בשפות לועזיות.

סיוע של פעולות בארץ: הכוונה היא לגופים ציבוריים בארץ. זה נלקח גם כן ממשרד החוץ. 60 אלף ל"י היה במרכז ההסברה.

אחזקת דלק וכו' - הכוונה לרכב שמוביל אורחי מדינת ישראל וסיורים. זה איננו רכב לפקידים.

הדברים החדשים בתקציב, שהם אינם ירושה מתקציבי היחידות הקיימות, חושבו על בסיס שנה לא מלאה.

הי"ר י. קרגמן: תודה רבה. הישיבה נעולה.